

UCHWAŁA NR 23.120.2021
RADY GMINY W GRABOWIE NAD PILICĄ
z dnia 26 marca 2021 r.

w sprawie: przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021- 2025

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713) oraz art.6 a ust. 2 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218), **Rada Gminy w Grabowie nad Pilicą uchwala, co następuje:**

§ 1

Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
ins. Marcin Brynda

Załącznik do Uchwały Nr 23.120.2021

Rady Gminy w Grabowie nad Pilicą

z dnia 26 marca 2021 roku

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2021- 2025

Wstęp

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem coraz bardziej powszechnym, istniejącym w wielu społeczeństwach. Dotyka osoby różnej płci i wieku, pochodzących ze wszystkich warstw społecznych. Osobami doświadczającymi przemocy są najczęściej kobiety oraz osoby zależne: dzieci, osoby okresowo lub trwale niepełnosprawne ze względu na chorobę lub wiek.

Przemoc w rodzinie przybiera różne formy od fizycznej, psychicznej, ekonomicznej, seksualnej do zaniedbywania drugiego człowieka. Jest niewątpliwie najgorszym rodzajem przemocy, ponieważ sprawcą jest osoba najbliższa – członek rodziny.

A to właśnie rodzina jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka spełniającym określone funkcje względem niego.

Rodzina stanowi taki system wewnętrznych relacji i powiązań, w którym wszyscy członkowie wzajemnie na siebie oddziałują, pozostając w dynamicznej równowadze. Każda zmiana ma wpływ na ten system i może prowadzić do zaburzenia równowagi. Przemoc w rodzinie zaburza funkcjonowanie tego systemu, naruszając podstawowe prawa człowieka, niszcząc poczucie godności, szacunku i zaufania. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodziny wymaga podejmowania interdyscyplinarnych oddziaływań nie tylko w stosunku do osób doświadczających przemocy

w rodzinie, ale i do osób stosujących przemoc. Rozwiązanie tego złożonego problemu powinno stanowić wspólny interes uzupełniających się działań, specjalistów instytucji i organizacji.

Program zakłada działania interwencyjne, profilaktyczne, edukacyjne oraz pomocowe, które stanowią kontynuację szeregu zadań, podejmowanych w ramach realizacji wcześniej uchwalonego „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018- 2020”.

Zaplanowane działania w niniejszym Programie są spójne z wyznaczonymi kierunkami w dokumentach strategicznych zarówno krajowych, jak lokalnych tj.: „Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014- 2020” oraz „Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Grabów nad Pilicą na lata 2015 - 2023”.

I Podstawa prawna programu.

1. Przeciwdziałanie przemocy w świetle przepisów prawnych.

Na terenie naszego kraju najważniejszym aktem prawnym gwarantującym każdemu obywatelowi ochronę przed przemocą w każdym wymiarze jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997r., która mówi, iż „przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela, jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych”. Ustawa zasadnicza wskazuje również, że „Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.”

Ponadto dokumentami regulującymi działania dotyczące przemocy w rodzinie jest:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.), która definiuje pojęcie przemocy w rodzinie, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasady postępowania wobec osób doznających oraz stosujących przemoc w rodzinie,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876),
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020 (Monitor Polski z dnia 9 czerwca 2014 r. Uchwała Nr 76 Rady Ministrów), którego zadaniem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez wprowadzenie działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi społeczeństwa na zjawisko przemocy w rodzinie, zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej, jak również podejmowanie odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1444 ze zmianami); art. 207 k.k. uznaje przemoc w rodzinie za przestępstwo „znęcanie się psychiczne czy fizyczne nad osobą najbliższą lub pozostającą w zależności od sprawcy podlega karze”,
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359), który określa realizację uprawnień osób pokrzywdzonych,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 30 ze zmianami),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 ze zmianami),
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 718),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskiej Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta". (Dz. U. z 2011, Nr 209, poz 1245),
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2020 r. poz. 360 ze zmianami),
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (Dz. U. z 2011 r. Nr 28, poz. 146),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy (Dz. U. z 2010r. Nr 201, poz. 1334).

2. Procedura „Niebieska Karta”.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w myśl art. 9d podejmowanie interwencji w środowiska wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej tym zjawiskiem. Procedura obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Wszczęcie procedury „Niebieska Karta” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. W Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” określono sposób postępowania i stosowane wzory dokumentów.

Uruchomienie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawiciela jednej z następujących służb: Policji, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (np. pracownika socjalnego), oświaty (np. pedagoga), ochrony zdrowia (np. lekarza, pielęgniarkę, ratownika medycznego), członka komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, podczas rozmowy z osobą doznającą przemocy. Rozmowę z osobą, co, do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowania godności tej osoby oraz zapewniających jej bezpieczeństwo.

Karta A – wszczęcie procedury. Osoba wszczynająca procedurę przekazuje wypełniony formularz do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego niezwłocznie tzn. nie później niż w terminie 7 dni (kopia zostaje u wszczynającego procedurę). Następnie przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego, nie później niż w ciągu 3 dni przekazuje go członkom Zespołu.

Karta B – przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. Jeżeli osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie jest dziecko formularz „Niebieska Karta - B” przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub opiekunowi faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie.

Karta C – na posiedzeniu członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego, w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dokonują analizy sytuacji rodziny i wypełniają formularz „Niebieska Karta C”. Niestawiennictwo osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie – nie wstrzymuje prac Zespołu Interdyscyplinarnego.

Na posiedzenie Zespołu interdyscyplinarnego nie zaprasza się małoletnich.

Karta D – Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego wypełniają formularz „Niebieska Karta D” w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, która jest wzywana na posiedzenie zespołu.

Spotkania z osobami, co, do których istnieje podejrzenie że są dotknięte przemocą w rodzinie oraz osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie nie mogą być organizowane w tym samym miejscu i czasie.

Zakończenie procedury następuje w przypadku:

- ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy;
- rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań.

Zakończenie procedury wymaga udokumentowania w formie protokołu podpisanego przez przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego, który powinien zawierać:

- dane dotyczące osób, wobec których realizowana była procedura;
- datę rozpoczęcia i zakończenia procedury;
- opis podjętych działań w ramach procedury;

o zakończeniu procedury powiadamia się podmioty uczestniczące w procedurze po jej zakończeniu.

II Charakterystyka dotycząca zjawiska przemocy w rodzinie.

1. Definicja przemocy.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, definiuje przemoc jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- Jest intencjonalna przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
- Siły są nierównomierne w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy.
- Narusza prawa i dobra osobiste sprawca wykorzystuje przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.).
- Powoduje cierpienie i ból sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

2. Formy przemocy

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów (Browne K., Herbert M., „Zapobieganie przemocy w rodzinie”, Warszawa 1999):

1) **przemoc fizyczna** – zamierzone działanie człowieka, zwrócone przeciwko fizyczności członka jego rodziny, niosące ryzyko uszkodzenia ciała, np.: bicie, popychanie, kopanie, duszenie, uderzanie przedmiotami, policzkowanie itp.

2) **przemoc psychiczna** – wszystkie działania zmierzające do poniżenia ofiary, obrażenia, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości, szantaż, wyśmiewanie, sztydzenie, okazywanie braku szacunku, poddawanie stałej krytyce, kontrolowanie, ograniczanie kontaktu z bliskimi.

3) **przemoc ekonomiczna** – kontrolowanie finansów, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny. Ograniczanie dostępu do wspólnych pieniędzy, zmuszanie do proszenia o pieniądze, uniemożliwianie dostępu do konta bankowego.

4) **przemoc seksualna** - zmuszanie ofiary do jakiegokolwiek formy aktywności seksualnej wbrew jej woli, to: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych.

5) **zaniedbanie** - stosują ją najczęściej osoby dorosłe wobec dzieci, a także członkowie rodziny wobec swoich starszych lub niepełnosprawnych najbliższych. Jest to niezaspokojenie ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych.

O zaniedbaniu można mówić w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, sytuacją życiową, problemami, a także stanem zdrowia, higieną i kształceniem.

3. Cykle przemocy.

Amerykańska psycholog Leonora E. Walker badając kobiety doznające przemocy w rodzinie opisała pewne cyklicznie pojawiające się w ich związkach zdarzenia.

Na cykl przemocy składają się trzy następujące po sobie fazy:

- Faza I narastania napięcia - tę fazę charakteryzuje pojawienie się co raz więcej sytuacji konfliktowych oraz wyczuwalny w związku wzrost napięcia. Partner staje się drażliwy, każdy drobiazg wyprowadza go z równowagi, jest ciągle spięty i poirytowany, swoje emocje wyładowuje na partnerce.

Może poniżyć ofiarę – jej kosztem poprawiając swoje samopoczucie. Osoba, która przemocy doświadcza, uspokaja, wywiązuje się ze swoich obowiązków, spełnia wszystkie zachcianki, często przeprosza i ulega. Niektóre osoby doznające przemocy mają w tej fazie dolegliwości psychosomatyczne takie jak: bóle żołądka, głowy, bezsenność, utratę apetytu. Inne wpadają w apatię, tracą energię do życia lub stają się niespokojne i pobudliwe nerwowo. Jest to wynik narastania napięcia, który w pewnym momencie staje się nie do wytrzymania.

- Faza II ostrej przemocy - w tej fazie napięcie, które narosło w partnerze znajduje upust. Zachowanie partnera staje się nieprzewidywalne, gwałtowne, następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji, które mogą objawiać się biciem, można również zaobserwować silne natężenie agresji słownej.

Po zakończeniu wybuchu osoba doznająca przemocy jest w szoku, nie może uwierzyć w to, co się stało, odczuwa wstyd i przerażenie. Staje się apatyczna i traci ochotę do życia, jak również do jakichkolwiek działań zmierzających do zmiany swojej sytuacji.

- Faza III miodowego miesiąca - to faza skruchy ze strony osoby stosującej przemoc wie, że wyładował już złość, i wie, że posunął się za daleko. Nagle staje się zupełnie inną osobą. Szczerze żałuje tego, co zrobił, stara się znaleźć jakieś wytłumaczenie i usprawiedliwienie. Obiecuje, że taka sytuacja nigdy się nie powtórzy. Zaczyna okazywać ciepło i miłość. Przynosi kwiaty, prezenty – zachowuje się jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. Osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć w to, że się osoba stosująca przemoc się zmieniła, a przemoc była jedynie incydentem. Problem z fazą miodowego miesiąca polega na tym, że jak każdy miodowy miesiąc nie trwa długo. To pułapka, która zatrzymuje ofiary w cyklu przemocy. Ta faza szybko mija i wkrótce rozpoczyna się faza narastania napięcia. Przemoc zatacza krąg i wszystko zaczyna się od nowa. Jednak przemoc w następnym cyklu bywa na ogół bardziej gwałtowna i dłuższa. Doświadczenia III fazy

demobilizują osobę doznającą przemocy i utrwalają u osoby stosującej przemoc poczucie bezkarności. Następne fazy „miodowego miesiąca” stają się coraz krótsze, z czasem całkowicie zanikają.

4. Osoba stosująca przemoc w rodzinie.

Ostatnie lata badań prowadzonych wśród osób stosujących przemoc wobec najbliższych jednoznacznie wskazują, że nie ma jednolitego typu sprawcy przemocy w rodzinie. Nie można jednoznacznie opisać osoby stosującej przemoc w rodzinie, zarówno, jeśli chodzi o wiek, status społeczny, jak i cechy osobowości.

Badania wskazują, że osoby stosujące przemoc są niepewne siebie, z kompleksem niższości i niskiej wrażliwości. Mają problemy osobowościowe i psychologiczne, osłabioną kontrolę impulsów, zniekształcenia poznawcze, niską odporność na stres, mogą nadużywać alkoholu i środków psychoaktywnych. Osoby stosujące przemoc nie potrafią kontrolować swojego gniewu i impulsów agresywnych. Swoje „ofiary” widzą w zniekształcony sposób i oczekują od nich zaspokojenia swoich potrzeb, w tym spełnienia funkcji macierzyńskich lub ojcowskich oraz małżeńskich. Osoby stosujące przemoc w rodzinie w większości przypadków ma za sobą doświadczenie doznawania przemocy w rodzinie. Najczęściej zrzucają na innych winę za swój gniew i obarczają ich odpowiedzialnością za własne agresywne zachowania. Usprawiedliwiają swoje zachowania „prowokacją” drugiej osoby, rzadko przyjmują swoją odpowiedzialność za agresywne zachowania, choć mogą przepraszać za spowodowane cierpienia.

Nie są empatyczni, ale od innych oczekują zrozumienia dla swego agresywnego zachowania. Nie potrafią współodczuwać, nie rozumieją uczuć, nie potrafią zobaczyć sytuacji z punktu widzenia drugiej osoby, która doświadcza przemocy.

Złość związaną ze stresem w pracy rozładują w domu rodzinnym na osobie najbliższej. Postępowanie osób stosujących przemoc często bywa wspierane przez czynniki kulturowe.

5. Osoba doświadczająca przemocy w rodzinie.

Długotrwałe doświadczenie przemocy ze strony osoby bliskiej niszczy poczucie własnej wartości. Poniżanie, wyzywanie sprawia, że osoby doświadczające przemocy nabierają przekonania, że słusznie doświadczają przemocy, bo nie zasługują na miłość albo, że to w nich tkwi przyczyna złego traktowania. Wstydzą się swoich doświadczeń i obwiniają się z ich powodu. Często rozmyślają o związku z prześladowcą, rozpamiętują, zastanawiają się, także nad zemstą. U osób doświadczających przemocy w rodzinie mogą występować skłonności autodestrukcyjne – sięganie po alkohol, narkotyki, samouszkodzenia, wchodzenie w ryzykowne sytuacje, próby samobójcze. Rzadko, kiedy wyrażają gniew w sposób otwarty, gdyż wiąże się to z ryzykiem kary. Częściej skierowują złość przeciwko sobie.

Doświadczenie przemocy w rodzinie powoduje też ogromne konsekwencje dla relacji z innymi ludźmi – nieufność do ludzi, zwłaszcza mężczyzn. Z czasem kolejni znajomi okazują się niegodni zaufania, osoba doświadczająca przemocy zaczyna wycofywać się ze związków. Nawet po ustaniu przemocy może pozostawać w izolacji przekonana o braku zrozumienia ze strony otoczenia.

U osób doświadczających przemocy wykształca się charakterystyczny sposób funkcjonowania przejawiający się: bezradnością, biernością, uwikłaniem w przeszłość, niezdecydowaniem, nieumiejętnością podjęcia decyzji czy wycofywaniem się z już podjętych, długotrwałą depresją albo drażliwością i wybuchami gniewu, uzależnieniem od prześladowcy, biernym zaniechaniem samoobrony.

Opisując skutki doznawania przemocy, nie sposób pominąć jej wpływu na dzieci. Kobiety bardzo często zostają w krzywdzącym związku „dla dobra dzieci” albo, dlatego „żeby miały ojca”. Racjonalizują i minimalizują wpływ dorastania w rodzinie, w której dochodzi do aktów przemocy na ich psychikę. Często podkreślają: „Mnie krzywdzi, ale bardzo kocha dzieci”; „one nie widzą przemocy, ukrywam to przed nimi”, nie doceniając, że dzieci, podobnie jak one, mają własne przekonania, poglądy, uczucia, lęki i że są bardzo czujnymi obserwatorami. Badania pokazują, że przemoc w rodzinie dotyczy wszystkich jej członków. Przemocy wobec kobiet często towarzyszy przemoc wobec dzieci. Poza tym wychowywanie się i wzrastanie w atmosferze przemocy, bycie jej świadkiem powoduje takie same objawy jak u dziecka bezpośrednio krzywdzonego. Dzieci, które obserwują przemoc i jej doznają, ulegają podwójnej wiktymizacji.

Częste zachowania dzieci wychowujących się w rodzinach, w których występuje przemoc:

- przeżywanie stałego lęku, niepokoju, zagrożenia;
- agresywność, zaczepianie innych dzieci, niewytłumaczalne wybuchy złości;
- niska samoocena, brak poczucia bezpieczeństwa; poczucie winy i odpowiedzialności za przemoc, obwinianie siebie;
- depresyjność i izolowanie się, jako wynik przeżywania bezsilności i bezradności wobec przemocy;
- ambiwalencja: przeżywanie jednoczesnych sprzecznych uczuć, np. nienawiści i miłości do rodzica – sprawcy przemocy, niepewność własnych myśli i emocji;
- emocjonalna labilność;
- dolegliwości związane ze stresem: bóle głowy, żołądka, moczenie nocne, zaburzenia snu, koszmary senne;
- izolacja i brak zaufania, problemy z nawiązywaniem bliskich kontaktów, nieumiejętność wchodzenia w relacje interpersonalne;
- kłopoty w szkole, trudności w nauce i koncentracji, opuszczanie lekcji;
- szczególna podatność na uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych.

6. Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie.

Wiele społeczeństw czy środowisk nie reaguje na problem przemocy w rodzinie, wyrażając tym samym zgodę na przemoc. Jest to wynikiem funkcjonujących w świadomości społecznej mitów i stereotypów na temat przemocy, które pokazują fałszywy obraz problemu. Mity i stereotypy usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą bagatelizowaniu, a nawet ukrycia problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty przemocy wobec osób bliskich. Dają sprawcy społeczne przyzwolenie na przemoc, umacniają w nim pewność siebie i poczucie bezkarności. Warto, zatem wiedzieć, co jest mitem i stereotypem, aby nie ulegać fałszywym przekonaniom odbierającym siłę do walki o lepsze życie. Mity i stereotypy na temat przemocy dotyczą nie tylko kobiet czy relacji pomiędzy małżonkami, ale także dzieci, uczniów, rówieśników czy osób starszych.

Przykłady mitów i stereotypów na temat zjawiska przemocy w rodzinie można wymienić wiele, należy jednak pamiętać, że nic nie usprawiedliwia przemocy w rodzinie. Zawsze odpowiedzialność ponosi osoba stosująca przemoc, niezależnie od tego, co zrobiła druga osoba. Najczęściej spotykane mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie zostały wymienione w poniższej tabeli.

Mity na temat przemocy w rodzinie.

Mit:	Fakt:
„Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego”.	Przemoc w rodzinie występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia lub statusu społecznego czy materialnego. Często wyżej wykształceni sprawcy stosują bardziej wyrafinowane formy przemocy.
„Przemoc jest wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiar”	Przemoc ma „wiele twarzy”. To nie tylko widoczne siniaki i obrażenia ciała, ale także poniżanie, obelgi, zmuszanie do określonych zachowań, grożenie i zastraszanie.
„Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa nikt nie powinien się wtrącać”	Przemoc, wykorzystywanie, bicie, krzywdzenie osób bliskich jest przestępstwem, tak samo groźnym i podlegającym karze jak przemoc wobec obcych. Zawarcie małżeństwa lub mieszkanie pod jednym dachem nie stanowi okoliczności zezwalających na przemoc ani nie znosi odpowiedzialności za popełnianie czynów karalnych przez prawo. Przemoc w rodzinie nie jest sprawą prywatną, jest przestępstwem i istotnym problemem społecznym.
„Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że na to zasłużył”.	Nikt nie zasługuje na bicie, krzywdzenie, maltretowanie bez względu na to, co zrobił czy powiedział. Nikt nie ma prawa znęcać się, poniżać czy bić innych. Wielu sprawców przemocy stawia swoim ofiarom absurdalne wymagania i oczekuje od nich rzeczy niewykonalnych. Dla sprawcy każdy pretekst jest dobry.
„Gwałt w małżeństwie nie istnieje”	Gwałtem jest doprowadzenie innej osoby do poddania się czynowi nierządnemu lub do wykonania takiego czynu, stosując przemoc, groźbę bezprawną lub podstęp, (art. 197 k.k.). Nigdzie nie jest napisane, że nie dotyczy to osób bliskich napastnika. Każdy ma prawo do decydowania o swoim życiu intymnym, akt ślubu nie odbiera tego prawa.

III. Charakterystyka Gminy Grabów nad Pilicą.

- **Zasoby instytucjonalne.**

Na terenie gminy Grabów nad Pilicą funkcjonują instytucje oraz jednostki, które przeciwdziałają przemocy w rodzinie, prowadzą szeroko rozumianą profilaktykę z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Przede wszystkim są to:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grabowie nad Pilicą – wspiera osoby i rodziny w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, oraz w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W strukturach Ośrodka prowadzony jest Zespół Interdyscyplinarny, którego zadaniem jest podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar przemocy domowej. Ośrodek Pomocy Społecznej może składać również wnioski do GKRPA o podjęcie stosownych kroków wobec osób nadużywających alkoholu, sporządzać formularz „Niebieskiej Karty”. Ośrodek zapewnia poradnictwo psychologiczne, rodzinne, a także wsparcie socjalne na rzecz mieszkańców.

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Grabów nad Pilicą - inicjuje działania w zakresie określonym w art. 41 ust. 3 ustawy oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu, powodującej rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylającej się od pracy albo systematycznie zakłócającej spójność lub porządek publiczny obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. W ramach komisji świadczone są usługi psychologiczne. Ponadto w ramach profilaktyki uzależnień typuje dzieci na wyjazdy kolonijne dla dzieci z terenu Gminy Grabów nad Pilicą.
- Punkt Konsultacyjny dla osób mających problem z nadużywaniem alkoholu oraz członków ich rodzin.
Do Punktu mogą również zgłaszać się inne osoby mające problemy natury osobistej, problemy wychowawcze z dziećmi.
- Szkoła Podstawowa w Grabowie nad Pilicą, Szkoła Podstawowa w Augustowie – realizują zadania w zakresie nauczania, kształcenia umiejętności i wychowania oraz podejmują działania opiekuńcze i profilaktyczne odpowiednio do istniejących potrzeb.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Grabowie nad Pilicą - zaspokajanie i rozwijanie potrzeb czytelniczych społeczeństwa, wspomaganie systemu edukacji i wychowania oraz upowszechnianie wiedzy, informacji, gromadzenie i udostępnianie materiałów także o tematyce przeciwdziałania przemocy..

Ponadto wskazać należy, że w ramach powiatu funkcjonują jednostki i instytucje, które w swoich zadaniach zajmują się pomocą osobom dotkniętym przemocą w rodzinie tj.:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Koźenicach- możliwość skorzystania z bezpłatnych konsultacji: ze wsparcia psychologa, prawnika.
- Komisariat Policji w Grabowie nad Pilicą - przeciwdziałanie przestępczości, poprawę porządku publicznego na terenie Gminy Grabów nad Pilicą i zapewnienie bezpieczeństwa jego mieszkańców. Policja ponadto włącza się w podejmowanie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży szkolnej, oraz rodziców.
- Centrum Aktywności Społeczności Lokalnej: CYBERIA” –miejsce spotkań dla młodych ludzi, w którym mogą rozwijać swoje zainteresowania i spędzać czas w przyjaznej atmosferze oraz realizować projekty społeczne,

• **IV. Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Grabów nad Pilicą.**

1. Diagnoza zjawiska przemocy.

Diagnoza zjawiska przemocy została opracowana na podstawie zebranych informacji i danych własnych tj.: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grabowie nad Pilicą, Punktu Konsultacyjnego, Zespołu Interdyscyplinarnego, przekazanych przez: Komendę Powiatową Policji w Grabowie nad Pilicą, placówki oświatowe działające na terenie Gminy Grabów nad Pilicą.

Zespół Interdyscyplinarny w trakcie realizacji poprzedniego programu czyli na przestrzeni od 2018 r. do 2020 r. prowadził łącznie 32 procedury Niebieskiej Karty. Poniższy wykres ilustruje liczbę Niebieskich Kart założonych w poszczególnych latach:

Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta - A”, przez poszczególne podmioty:

L.p.	Jednostka/instytucja	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
1.	Komisariat Policji	18	7	7
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2	1	0
3.	Placówki Oświatowe	0	0	0
4.	Służba zdrowia	0	0	0
5.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Razem:		20	8	7

Rodziny dotknięte przemocą w rodzinie:

L.p.	Rodziny dotknięte przemocą w rodzinie	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
1.	Liczba rodzin, w których prowadzono procedurę NK	13	8	7
2	Liczba osób w rodzinach	52	32	29
2.	Osoby dotknięte przemocą w rodzinie			
	- liczba kobiet	12	8	4
	- liczba mężczyzn	3	0	1
	- liczba dzieci			
3	Osoby podejrzane o stosowanie przemocy w rodzinie	13	8	7
	- liczba kobiet	1	0	1
	- liczba mężczyzn	12	8	6
	- liczba dzieci	0	0	0

Rodzaje stosowanej przemocy - dane z formularzy Niebieskich Kart - A przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego.

L.p.	Formy przemocy	2018	2019	2020
1.	Fizyczna	10	7	7
2	Seksualna	0	0	0
3	Ekonomiczna	7	1	5
4	Psychiczna	14	8	6
5	Inny rodzaj zachowań	8	2	4

V. Cele i zadania programu.

Celem ogólnym Programu jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w Gminie Grabów nad Pilicą oraz ochrona osób zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie, który będzie osiągalny poprzez realizację celów operacyjnych tj.:

- Podniesienie świadomości społecznej mieszkańców, zmiany postaw i stereotypów w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.
- Podejmowanie działań na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- Podejmowanie działań na rzecz osób co do których istnieje podejrzenie że stosują przemoc w rodzinie.
- Podnoszenie kompetencji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny 1 Podniesienie świadomości społecznej mieszkańców, zmiany postaw i stereotypów w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.

L.p.	Działanie	Zadanie	Realizator
1.1.	Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Grabów nad Pilicą	Aktualizowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Grabów nad Pilicą. Upowszechnianie materiałów informacyjny na temat zjawiska przemocy. Udział w konferencjach, kampaniach społecznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Przekazywanie informacji o instytucjach pomocowych.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – Zespół Interdyscyplinarny, Komisariat Policji, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Służba Zdrowia, Sąd, Kuratorzy, Jednostki Oświatowe,

		<p>Współpraca z jednostkami, instytucjami, stowarzyszeniami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>Prowadzenie programów, spotkań informacyjnych, warsztatów, pogadanek, spektakli w Jednostkach Oświatowych.</p> <p>Organizowanie konferencji o tematyce przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>	Gminna Biblioteka Publiczna
<p>Cel operacyjny 2. Podejmowanie działań na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.</p>			
2.1.	Ochrona i pomoc osobom/rodzinom doświadczającym przemocy w rodzinie	<p>Prowadzenie poradnictwa: socjalnego, rodzinnego, psychologicznego, prawnego</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji</p>
2.2.	Prowadzenie Zespołu Interdyscyplinarnego	<p>Prowadzenie interwencji w środowisku - procedury „Niebieska Karta”.</p> <p>Opracowywanie i realizacja planu pomocy.</p> <p>Monitorowanie rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie.</p> <p>Prowadzenie dokumentacji działań rodzin doświadczających przemocy w rodzinie.</p> <p>Współpraca z służbami, instytucjami, stowarzyszeniami przeciwdziałającymi przemocy w rodzinie.</p> <p>Rozpowszechnianie informacji o instytucjach pomocowych.</p> <p>Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.</p>	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji</p>

		Zapewnienie opieki małoletnim doświadczającym przemocy w rodzinie. Zapewnienie wsparcia psychologicznego, poradnictwa, rodzinnego, socjalnego, pedagogicznego	
2.3.	Zapewnienie edukacji w zakresie wzmocnienia opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców	Organizowanie i kierowanie do udziału w szkoleniach, warsztatach. Udzielanie indywidualnych porad, konsultacji. Udzielanie informacji o instytucjach i organizacjach prowadzących edukację z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Nawiązywanie współpracy z instytucjami i organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie – zawieranie umów, porozumień.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji
Cel operacyjny 3. Podejmowanie działań na rzecz osób co do których istnieje podejrzenie że stosują przemoc w rodzinie.			
3.1.	Podejmowanie interwencji wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie	Stosowanie procedury „Niebieska Karta”. Prowadzenie poradnictwa o konsekwencjach stosowania przemocy. Informowanie o możliwościach udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie. Kierowanie wniosków do GKRPA Udzielanie pomocy terapeutycznej osobom podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – Zespół Interdyscyplinarny, Komisariat Policji, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Placówki Oświatowe, Służba Zdrowia

Cel operacyjny 4. Podnoszenie kompetencji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4.1.	Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Organizowanie szkoleń. Formy doskonalenia poprzez udział w szkoleniach i konferencjach zewnętrznych. Udział w superwizji, coachingu, grupach wsparcia.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – Zespół Interdyscyplinarny, Komenda Powiatowa Policji, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
------	--	--	--

VI. Przewidywane efekty programu.

- Wzrost prawidłowych postaw i zachowań oraz poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemu przemocy w rodzinie.
- Ograniczenie społecznej tolerancji na zjawisko przemocy w rodzinie.
- Podniesienie świadomości rodziców na temat prawidłowych metod wychowawczych.
- Zapewnienie neodpłatnego poradnictwa osobom uwikłanym w zjawisko przemocy w rodzinie.
- Wzrost liczby osób profesjonalnie przygotowanych do pracy z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie jak również stosujących przemoc w rodzinie.

VII. Wskaźniki programu.

- Opracowanie diagnozy na podstawie danych z jednostek i instytucji w zakresie zjawiska przemocy na terenie gminy.
- Liczba upowszechnionych materiałów informacyjnych – kolportaż.
- Liczba zamieszczonych informacji na stronie internetowej.
- Liczba przeprowadzonych konferencji i kampanii na temat przemocy w rodzinie.
- Liczba przeprowadzonych szkoleń, warsztatów, pogadanek, spotkań informacyjnych.
- Liczba osób korzystających z programów z zakresu prawidłowych metod wychowawczych.
- Liczba udzielonych porad w tym socjalnych, pedagogicznych, rodzinnych, psychologicznych.
- Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”
- Liczba przeprowadzonych posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Liczba rodzin objętych monitoringiem w związku z przemocą w rodzinie.
- Liczba osób w tym dzieci i młodzieży uczestniczących w programach profilaktycznych.
- Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w trybie art. 12a (ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).
- Liczba osób, którym przekazano informacje o możliwości udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.

- Liczba wniosków skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Liczba zorganizowanych szkoleń dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Liczba osób uczestniczących w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie organizowanych przez instytucje zewnętrzne.

VIII Odbiorcy programu.

Niniejszy program skierowany jest do:

- Osób doświadczających przemocy w rodzinie, w tym:
  - dzieci,
  - współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych,
  - osób starszych,
  - osób niepełnosprawnych,
- Osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Świadców przemocy w rodzinie.
- Przedstawicieli podmiotów wspierających rodziny zagrożone i dotknięte problemem przemocy w rodzinie.

IX Realizator i partnerzy programu.

Realizatorem programu w Gminie Grabów nad Pilicą jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grabowie nad Pilicą. Partnerami w realizacji programu będą wszystkie podmioty prowadzące działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie tj.:

- Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komisariat Policji w Grabowie nad Pilicą,
- Szkoła Podstawowa w Grabowie nad Pilicą,
- Szkoła Podstawowa w Augustowie,
- Sąd Rejonowy w Kozienicach
- Prokuratura Rejonowa w Kozienicach,
- Ośrodek Zdrowia w Grabowie nad Pilicą,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Grabowie nad Pilicą

X. Monitorowanie i ocena realizacji programu.

Monitorowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Grabów nad Pilicą na lata 2021-2025 będzie prowadził Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w celu oceny czy Program osiąga założone cele.

XI. Źródła Finansowania.

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 będą:

- Środki pochodzące z budżetu gminy Grabów nad Pilicą.
- Dotacje celowe oraz środki pozabudżetowe pozyskiwane z innych źródeł, w tym – budżet Państwa – programy.